

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
**APRENTATGE I
ENSENYAMENT DE LES
CIÈNCIES SOCIALS**

Coordinació: LLONCH MOLINA, NAYRA

Any acadèmic 2022-23

Informació general de l'assignatura

Denominació	APRENTATGE I ENSENYAMENT DE LES CIÈNCIES SOCIALS			
Codi	14307			
Semestre d'impartició	ANUAL AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Màster Universitari en Formació del Professorat de Secundària i Batxillerat, Formació Professional i Ensenyament d'Idiomes	1	OPTATIVA	Semipresencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	12			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	2		10
	Nombre de grups	1		1
Coordinació	LLONCH MOLINA, NAYRA			
Departament/s	DIDÀCTIQUES ESPECÍFIQUES			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	120 hores lectives (60% sessions presencials a l'aula i sessions síncrones online + 40% treball online asíncron) 180 hores de treball autònom			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	català			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
BALLESTE ESCORIHUELA, MARC	marc.balleste@udl.cat	2,25	Concertar dia i hora a través de correu electrònic a marc.balleste@udl.cat
LLONCH MOLINA, NAYRA	nayra.llonch@udl.cat	6	Dimecres de 12 a 14 Dimecres de 15.30 a 17.30 Concertar dia i hora a través de correu electrònic a nayra.llonch@udl.cat
LOPEZ BASANTA, CLARA INMACULADA	clara.lopez@udl.cat	,75	Concertar dia i hora a través de correu electrònic a clara.lopez@udl.cat
SAURET VIDAL, JESUS	jesus.sauret@udl.cat	3	Concertar dia i hora a través de correu electrònic a jesus.sauret@udl.cat

Informació complementària de l'assignatura

És el primer any en què s'imparteix l'assignatura, per aquest motiu hi pot haver reajustaments abans de l'inici del curs.

Totes les assignatures de l'especialitat de Geografia i Història inclouen una **sortida educativa integral de dos dies al Camp d'Aprenentatge de la Noguera** (Sant Llorenç de Montgai) que es durà a terme el **19 i 20 d'octubre de 2022**. Per a més informació de l'espai: <https://serveiseducatiu.xtec.cat/cda-noguera/>

Informació sobre protecció de dades en la grabació audiovisual

*Drets de propietat intel·lectual i industrial Els enregistraments i la resta de continguts que estiguin disponibles per a aquesta assignatura a través del Campus Virtual estan protegits pels drets de propietat intel·lectual i industrial de la Universitat de Lleida, d'acord amb la clàusula inclosa en l'"Avís legal", visible en tots els llocs web propietat de la UdL, i que podeu consultar aquí: <http://www.udl.cat/ca/legal/>. Així doncs, no està permès l'emmagatzematge d'aquests continguts ni qualsevol transformació d'aquestes dades, així com tampoc els actes de reproducció, distribució, exhibició, transmissió, retransmissió, emissió en qualsevol forma. *Protecció de dades de caràcter personal: De conformitat amb la normativa vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal, t'informem que: - El responsable de l'enregistrament i l'ús de la imatge i veu és la Universitat de Lleida - UdL- (dades de contacte del representant: Secretaria General. Plaça Víctor Siurana, 1, 25003 Lleida; sg@udl.cat; dades de contacte del delegat de protecció de dades: dpd@udl.cat). - Les imatges i veus enregistrades s'utilitzaran exclusivament per a les finalitats inherents a la docència de l'assignatura. - Les imatges i veus enregistrades es conservaran fins a la finalització del curs acadèmic vigent, i es destruiran en els termes i condicions previstes en la normativa sobre conservació i eliminació dels documents administratius de la UdL, i les taules d'avaluació documental aprovades per la Generalitat de Catalunya (<http://www.udl.cat/ca/serveis/arxiu/>). - Les veus i imatges són imprescindibles per impartir la docència en aquesta assignatura, i la docència és un dret i un deure del professorat de les universitats, que ha d'exercir amb llibertat de càtedra, com preveu l'article 33.2 de la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats. Per aquest motiu, la UdL no necessita el consentiment de l'estudiantat per enregistrar les seves veus i imatges amb aquesta exclusiva finalitat, la d'impartir docència en aquesta assignatura. - La UdL no cedirà les dades a tercers, llevat dels casos estrictament previstos en la Llei. - L'estudiant pot accedir a les seves dades, sol·licitar-ne la rectificació, supressió o portabilitat, oposar-se al

tractament i sol·licitar-ne la limitació, sempre que sigui compatible amb les finalitats de la docència, mitjançant escrit tramès a l'adreça dpd@udl.cat. També pot presentar una reclamació adreçada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, mitjançant la seu electrònica de l'Autoritat (<https://seu.apd.cat>) o per mitjans no electrònics. Us recordem que els enregistraments i la resta de continguts del CV estan protegits pels drets de propietat intel·lectual i industrial de la Universitat de Lleida, d'acord amb la clàusula inclosa en l' "Avís legal", visible en tots els llocs web propietat de la UdL.

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Conèixer els currículums en ciències socials (CCSS) de l'ESO, el Batxillerat i la Formació professional: objectius didàctics, competències, continguts i instruments metodològics.
- Crear programes d'activitats i treball en CCSS al centre. Aplicar el currículum a l'aula. Plantejar activitats formals i no formals.
- Comprendre la relació entre l'aprenentatge de les CCSS i l'ús de diversos materials a l'aula. Aplicar i plantejar-se criteris de selecció i elaboració de materials educatius.
- Fomentar la participació dels estudiants al seu aprenentatge, mitjançant el treball autònom i cooperatiu.
- Utilitzar i explorar el valor de les noves tecnologies i les metodologies de treball aplicades a l'aprenentatge de les CCSS.
- Desenvolupar estratègies i tècniques d'avaluació.

Competències

Competències generals

CG 1- Treball en equip i en equips interdisciplinars.

CG 2- Comunicació oral i escrita

CG 3- Capacitat d'anàlisi i síntesi.

CG 4- Capacitat d'organització i planificació.

CG 5- Habilitats de gestió de la informació.

CG 6- Capacitat crítica i autocrítica.

CG 8- Aplicació de les TIC a l'exercici professional

CG 9- Resolució de problemes

CG 12- Capacitat de dissenyar i gestionar projectes.

Competències específiques

CE 15 - Conèixer contextos i situacions en què s'usen o s'apliquen els diversos continguts curriculars. En formació professional, conèixer l'evolució del món laboral, la interacció entre societat, treball i qualitat de vida, així com la necessitat d'adquirir la formació adequada per a l'adaptació als canvis i les transformacions que puguin requerir les professions. En el cas de l'orientació psicopedagògica i professional, conèixer els processos i recursos per a la prevenció de problemes d'aprenentatge i convivència, els processos d'avaluació i d'orientació acadèmica i professional.

CE16. Conèixer els desenvolupaments teòricopràctics de l'ensenyament i l'aprenentatge de les matèries corresponents.

CE17. Transformar els currículums en programes d'activitats i de treball.

CE.18. Adquirir criteris de selecció i elaboració de materials educatius

CE 19- Fomentar un clima que faciliti l'aprenentatge i posi en valor les aportacions dels estudiants.

CE 20 - Integrar la formació en comunicació audiovisual i multimèdia en el procés d'ensenyament-aprenentatge.

CE 21 - Conèixer estratègies i tècniques d'avaluació i entendre l'avaluació com a instrument de regulació i estímul a l'esforç

CE 30 - Per a la formació professional: conèixer la tipologia empresarial corresponent als sectors productius i comprendre els sistemes organitzatius més comuns a les empreses.

Continguts fonamentals de l'assignatura

1. Coneixement dels currículums en CCSS de l'ESO, Batxillerat i Formació professional: objectius didàctics, competències, continguts i instruments metodològics
2. Programes d'activitats i treball en CCSS al centre. L'aplicació del currículum a l'aula. Activitats formals i no formals
3. Les CCSS... i els materials d'aprenentatge a l'aula. Criteris de selecció, elaboració i creació de materials educatius
4. La participació dels estudiants en el seu aprenentatge. Treball autònom i cooperatiu
5. Les noves tecnologies i metodologies de treball aplicades a l'aprenentatge de les CCSS
6. Estratègies i tècniques d'avaluació
7. Propostes d'aproximació a l'ensenyament i aprenentatge significatiu de les CCSS

Eixos metodològics de l'assignatura

Classes presencials amb metodologies actives i participatives

Exposició dels professors d'aspectes clau dels continguts de l'assignatura (Classes magistrals)

Aprenentatge Basat en Problemes

Tallers

Seminaris

Elaboració de projectes

Autoaprenentatge basat en les TIC

Reflexió i exposició de l'alumnat

Treball individual

Treball grupal i cooperatiu

Simulacions i el microaprenentatge

Sortides d'aprenentatge

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Setmana 3 (17-21 octubre)

Inici de l'assignatura amb la sortida de dos dies al CdA de la Noguera amb exemples de la participació dels estudiants en el seu aprenentatge

Setmanes 4 a 6 (24 octubre a 11 novembre)

Presentació del pla de desenvolupament de l'assignatura

Introducció al coneixement dels currículums en CCSS de l'ESO, Batxillerat i Formació professional i a la necessitat d'ensenyar unes CCSS vinculades amb les necessitats i capacitats dels adolescents

Xerrada convidada "Laboratorio temporal: hacer pensar en el aula de secundaria" Dra. Laura Arias Navarro, Universidad de Murcia

Inici evidència 1

Instruccions per realitzar l'evidència 2

Setmanes 7 a 9 (5 a 22 desembre)

Lliurament i posada en comú de l'evidència 2

Propostes d'aproximació a l'ensenyament i aprenentatge significatiu de les CCSS i anàlisi de materials d'aprenentatge a l'aula

Instruccions per realitzar l'evidència 3

Setmanes 10 i 11 (9 a 20 gener)

Lliurament i posada en comú de l'evidència 3

Criteris de selecció, elaboració i creació de materials educatius amb propostes de tallers educatius en CCSS

Instruccions per realitzar l'evidència 4

Setmanes 12 a 15 (23 gener a 17 febrer)

Programes d'activitats i treball en ciències socials al centre. L'aplicació del currículum a l'aula: disseny i elaboració de programacions i unitats didàctiques. Activitats formals i no formals

Presentació d'estratègies i tècniques d'avaluació

Les noves tecnologies i metodologies de treball aplicades a l'aprenentatge de les ciències socials

Final evidència 1

Lliurament i posada en comú de l'evidència 4

Setmana 17 (8 a 12 de maig)

Reflexió sobre la implementació de l'evidència 4 i clausura de l'assignatura

***Tant si es cursa l'avaluació contínua com l'alternativa, hi ha sessions d'assistència obligatòria: la sortida al CdA de la Noguera. Pel que fa a les evidències que impliquen presentació a l'aula, en el cas de l'avaluació contínua, si es vol optar al 100% de la nota, caldrà participar de la presentació.**

Sistema d'avaluació

AVALUACIÓ CONTINUADA

Evidència 1 25% INVIDIVUAL Seguiment del treball de les sessions presencials i online (avaluable el 80% del total de les activitats dutes a terme), opcionalment es pot plasmar en una carpeta d'aprenentatge

Evidència 2 25% INVIDIVUAL Recerca-observació-reflexió sobre l'experiència individual com a alumnes de secundària respecte l'ensenyament-aprenentatge de les CCSS i sobre la situació actual de l'ensenyament-aprenentatge de les CCSS a les aules en la seva experiència com a practicants

Evidència 3 25% GRUPAL Exploració de materials d'aprenentatge de les CCSS: anàlisi d'un objecte cultural i proposta d'activitats educatives

Evidència 4 25% GRUPAL Disseny d'una unitat didàctica que inclogui l'elaboració de materials educatius en forma de maleta didàctica

AVALUACIÓ ALTERNATIVA per als estudiants que l'han sol·licitada i la comissió d'estudis de grau les hi ha concedida (totes les activitats es desenvolupen de manera individual)

Evidència 1 25% Carpeta d'aprenentatge de l'assignatura

Evidència 2 25% Recerca-observació-reflexió sobre l'experiència individual com a alumnes de secundària respecte l'ensenyament-aprenentatge de les CCSS i sobre la situació actual de l'ensenyament-aprenentatge de les CCSS a les aules en la seva experiència com a practicants

Evidència 3 25% Exploració de materials d'aprenentatge de les CCSS: anàlisi d'un objecte cultural i proposta d'activitats educatives

Evidència 4 25% Disseny d'una unitat didàctica que inclogui l'elaboració de materials educatius en forma de maleta didàctica

***Tant si es cursa l'avaluació contínua com l'alternativa, hi ha sessions d'assistència obligatòria: la sortida al CdA de la Noguera. Pel que fa a les evidències que impliquen presentació a l'aula, en el cas de l'avaluació contínua, si es vol optar al 100% de la nota, caldrà participar de la presentació.**

Estudiants amb NESE

El professorat de l'assignatura inclourà totes les mesures necessàries per garantir l'accés de tot l'alumnat a l'aprenentatge i, si cal, farà les modificacions pertinents del sistema d'avaluació, seguint sempre les recomanacions i les directrius de la comissió d'Atenció a la Diversitat de la UdL. Serà condició indispensable venir derivat de la UdLxTothom.

Informació important relativa a l'avaluació

En compliment de la normativa d'avaluació i qualificació de la docència de la Universitat de Lleida, concretament al que estableix l'apartat 3/3.1/10, **el plagi** (ja sigui de fonts de consulta o de feines d'anys anteriors) **comportarà el suspens de l'evidència i una qualificació de zero.**

Constaran com a **NO PRESENTAT**:

- Les evidències presentades no presentades o fora del termini establert.
- Aquelles evidències que segons les instruccions s'hagin de presentar a través del campus virtual i que no es presentin per aquesta eina.

Les fonts d'informació consultades per a la realització de les evidències han de ser apropiades tant a la matèria

com al nivell universitari, i s'han de citar i referenciar en format **APA 7a edició**.

Per avaluar les evidències, cal tenir en compte que se segueixin les indicacions especificades per a cada evidència, així com la correcció lingüística i gramatical, el format (portada, índex, paginació, etc.) i la capacitat d'expressió, raonament i argumentació.

Bibliografia i recursos d'informació

AAVV (2004). Métodos para enseñar ciencias sociales: interacción, cooperación y participación. *Íber, Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, 40.

Bardavio, A, i González, P. (2003). *Objetos en el tiempo. Las fuentes materiales en la enseñanza de las ciencias sociales*. Horsori.

Gómez Carrasco, C.J., Ortuño, J., i Miralles, P. (2018). *Enseñar ciencias sociales con métodos activos de aprendizaje. Reflexiones y propuestas a través de la indagación*. Octaedro.

Hernández, F. X. (2002). *Didáctica de las ciencias sociales, geografía e historia*. Graó.

Llonch-Molina, N. (2017). Propuesta de modelo de enseñanza-aprendizaje de la historia en formación de maestros/as a través de la didáctica del objeto. *REDU. Revista de Docencia Universitaria*, 15(1), 147-174.
<https://doi.org/10.4995/redu.2017.5994>

Llonch-Molina, N., i Parisi-Moreno, V. (2016). Contribuciones a la didáctica de la Historia a través del método de análisis del objeto: como ejemplo... una 'vasulla'. *Panta Rei. Revista digital de ciencia y didáctica de la historia*, 12, 111-124. <https://doi.org/10.6018/pantarei/2016/7>

Llonch-Molina, N., i Parisi-Moreno, V. (2018). Experiencia didáctica para la enseñanza de la historia contemporánea a través de las fuentes en Educación Superior. *Panta Rei. Revista Digital de Ciencia y Didáctica de la Historia*, 161-176. <https://doi.org/10.6018/pantarei/2018/8>

Murphy, J. (2011). *Más de 100 ideas para enseñar historia: primaria y secundaria*. Graó.

Parisi-Moreno, V., i Llonch-Molina, N. (2020). Museo escolar, el gran olvidado en la didáctica de las ciencias sociales y demás áreas curriculares. A J. Prats, I. Sáez-Rosenkranz, i E. Barriga-Ubed (coords.), *Historia, patrimonio, arte y ciudadanía. Aportaciones desde la educación* (pp. 529-539). Uno Editorial.
<http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/170576>

Pluckrose, H. (1993). *Enseñanza y aprendizaje de la historia*. Morata y Ministerio de Educación y Ciencia.

Prats, J. (coord.) (2011). *Didáctica de la Geografía y la Historia*. Graó / Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, Secretaría General Técnica.

Prats, J. (coord.) (2011). *Geografía e historia: investigación, innovación y buenas prácticas*. Graó / Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, Secretaría General Técnica.

Prats, J., i Santacana, J. (2001). *Enseñar Historia: Notas para una didáctica renovadora*. Junta de Extremadura.

Prats, J., i Santacana, J. (2011). ¿Por qué y para qué enseñar Historia? A L. F. Rodríguez, i N. García (coords.), *Enseñanza y aprendizaje de la Historia en la Educación Básica* (pp. 18-68). Secretaría de Educación Pública.
http://www.ub.edu/histodidactica/images/documentos/pdf/ensenanza_aprendizaje_historia_educacion_basica.pdf

Rivero, P., i Trepát, C. (2010). *Didáctica de la Historia y multimedia expositiva*. Graó.

Santacana, J., Casas, A., i Llonch-Molina, N. (2022). *La Guerra Civil española a través de los objetos*. Ediciones Trea.

Santacana, J., i Llonch, N. (2012). *Manual de didáctica del objeto en el museo*. Ediciones Trea.

Trepát, C., i Comes, P. (2000). *El tiempo y el espacio en la didáctica de las ciencias sociales*. Graó.

Thwaites, A. (2009). *Conocimiento del entorno. 100 ideas para descubrir, comprender, experimentar, interaccionar y comunicarse con el mundo*. Narcea.

Vayne, J. (2010). *Wonderful things. Learning with museum objects*. The Museum of Barnstaple & North Devon.

ALTRES RECURSOS

CURRÍCULUM. COMPETÈNCIES BÀSIQUES PER ÀMBITS: <https://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/eso/curriculum/>

CURRÍCULUM I ORIENTACIÓ XTEC: <https://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/>

DIDÀCTICA DE LAS CIENCIAS SOCIALES Y TIC: <http://diegosobrino.com/>

DIDÀCTICA DEL PATRIMONI CULTURAL: <http://didcticadelpatrimonicultural.blogspot.com.es/>

EDUCAGUIA: <http://www.educagua.com/historia.asp>

GEOGRAFÍA E HISTORIA. RECURSOS EN INTERNET: <http://perso.wanadoo.es/gesu/>

HISTODIDÀCTICA: <http://www.ub.edu/histodidactica/>

PAST WOMEN: <https://www.pastwomen.net/>

PROYECTO CLÍO. HACER HISTORIA EN LA HERA DIGITAL: <http://clio.rediris.es/>

RECURSOS WEB 2.0 PARA CIENCIAS SOCIALES: <http://reenciso2.blogspot.com/2010/11/unidad-didactica-sobre-la-litosfera.html>

SEQÜÈNCIES DIDÀCTIQUES XTEC: <https://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/eso/sequencies>

XARXA DE COMPETÈNCIES BÀSIQUES XTEC: <https://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/xarxacb/>

XTEC XARXA TELEMÀTICA EDUCATIVA DE CATALUNYA: <http://www.xtec.cat/recursos/socials/index.htm>